

Ordningens perspektiver

Erfaringer fra de gennemførte forløb kan ikke overbevisende afkræfte mistanken om, at de beskrevne barrierer vanskeliggør gennemførelse af længerevarende behandlingsforløb i sikret regi. Flere af de nævnte mangler kunne dog afhjælpes, selvom der er et stykke vej endnu, før de sikrede afdelinger har karakter af behandlingsinstitutioner.

Tilbage står det manglende integrationsperspektiv som en helt afgørende barriere for behandling på sikrede afdelinger. Afdelingernes isolation medfører, at en indføring i / tilbagevenden til et normalt hverdagsliv er vanskelig. Det er ikke muligt inden for de nuværende rammer på institutionerne at påbegynde en udslusning, fx gennem skole-

gang, arbejde eller fritidsaktiviteter. Flere af de fulgte forløb vidner om, at selv unge, som er vurderet meget utilpassede, efter kort tid vurderes i stand til i en eller anden grad at deltage i sådanne aktiviteter inden for institutionens rammer.

Som et led i en bevægelse hen i mod etablering af en bredere vifte af tilbud, med institutioner af forskellige grader af åbenhed mod omverdenen og med mulighed for personalebevægelighed mellem institutioner, således at de unge kan følges over tid, har længerevarende behandling måske sin berettigelse. Det bør dog genovervejes om de muligheder som ordningen giver, kunne skabes uden et længerevarende ophold på sikret institution.

Foto: John@Eley.dk

Rapporten kan købes i boghandelen eller bestilles ved at indsende nedenstående kupon til Socialforskningsinstituttet

Længerevarende behandling af børn og unge i sikrede pladser - en evaluering

Af Jens Bonke og Lene Kofoed, Socialforskningsinstituttet 01:8, 140 sider.
Pris xx,00 kr. inkl. moms.

Navn

Adresse

Postnr. & by

Husk porto

Socialforskningsinstituttet
Herluf Trolles Gade 11
1052 København K

Længerevarende behandling af børn og unge i sikrede pladser

- en evaluering

Jens Bonke og Lene Kofoed

Socialforskningsinstituttet
01:8

Længerevarende behandling af børn og unge i sikrede pladser

September 2001

Behandling i sikret regi

Med baggrund i en række eksempler på alvorlig kriminalitet blandt børn og unge vedtog regeringen i maj 1997 den såkaldte Voldspakke. Denne udmøntede sig blandt andet i, at der i en forsøgsperiode på tre år blev givet mulighed for at iværksætte behandlingsforløb på sikrede afdelinger over for meget behandlingskrævende unge under 18 år. Ordningen kan iværksættes både som led i en hjælpeforanstaltning og som led i en afsoning. Dette initiativ var udtryk for et ønske om at kunne sætte tidligere og kraftigere ind med foranstaltninger, der sikrer fastholdelse og en højere grad af grænsesætning over for unge, end det hidtil havde været muligt. Der fulgte dog ikke med ordningen nogen nærmere angivelse af, hvad der menes med behandling af unge anbragte i sikret regi.

Resultat af offentlig debat

Voldspakken blev vedtaget efter en omfattende debat i medier og blandt fagfolk og politikere. Nøgleord i debatten var grænser, konsekvens og kontant afregning. Flere kommuner efterlyste bedre muligheder for at fastholde utilpassede unge - både i form af flere sikrede pladser og i form af udvidede beføjelser for pladsernes anvendelse. Der blev fra den side ikke lagt skjul på, at dette i særlig grad blev vurderet påkrævet i forhold til unge med anden etnisk baggrund. Ud over indfrielse af kravet om konsekvens og håndfasthed, sigter ordningen mod indlæring af selvkontrol. Tankerne bag synes at være, at utilpassede unge mangler en indre styring og derfor har behov for en høj grad af ydre styring, både i form af fysiske lukkede rammer og i form af en stram struktur og programmering af hverdagen.

Anbringelser i sikrede institutioner

Hidtil har anbringelser af børn og unge i sikrede institutioner enten haft som formål at tilvejebringe et grundlag for videre socialpædagogisk behandling igennem pædagogisk/psykologisk observation eller fungeret som erstatning for varetægtsfængsling (varetægtssurrogat). Ordningen åbnede for at anbringe unge mellem 15-18 år - domfældte såvel som ikke - domfældte - i længerevarende behandling for en periode på op til to gange 6 måneder ud over en eventuel indledende to-måneders pædagogisk-psykologisk observation. Ligeledes blev det muligt at anbringe unge under 15 år i længerevarende behandling, dog i en mere begrænset periode og med en dispensation fra amtsrådet i det amt, hvor institutionen ligger, som forudsætning.

Evalueringsgrundlag

Ved evalueringens afslutning havde 15 unge været anbragt under ordningen. Disse få erfaringer giver ikke grundlag for at afgøre, om ordningen er perspektivrig eller ej. Ser man imidlertid på foranstaltningens grundlag i lyset af eksisterende viden om, hvilke omstændigheder der kan være udslagsgivende for, at unge mennesker begår gentagen kriminalitet, viser det sig, at ordningen muligvis rammer ved siden af. Det kan ikke afvises, at ordningen kan være med til at øge stigmatisering og marginalisering, som er udslagsgivende for, om unge kommer ind i en ond cirkel med gentagen kriminel adfærd.

At unge med anden etnisk baggrund i særlig grad har behov for en stram og mere konsekvent kurs, findes der ikke belæg for i denne evaluering. Tværtimod synes behovet snarere at være større opmærksomhed over

for de unges rettigheder og muligheder. Større lydhørhed over for netop disse unge kan i sig selv være præventiv, fordi en del af deres adfærd netop er udløst af, at de oplever sig afvist gennem diskrimination og oplever, at de ikke bliver hørt.

Længere forløb i sikret institution

Ordningen skabte, som nævnt, mulighed for, at et længere forløb på sikrede institutioner end hidtil set kunne sættes i værk. Muligheden for at skabe ro omkring den unge ved at fastholde og isolere denne fra mere eller mindre kriminelle omgivelser ses da også af det interviewede personale som en mulighed for, at institutionens personale kan få den unge i tale, så denne samtykker og et videre behandlingsforløb kan sættes i gang. Flere af de i rapporten beskrevne forløb har haft denne effekt. Af de samme forløb fremgår det imidlertid, at effekten synes at være indtruffet meget tidligt? i de første måneder eller i nogen tilfælde allerede efter få ugers anbringelse. Det kunne tale for, at anbringelse i pædagogisk/psykologisk observation for nogle unge kan være tilstrækkelig til at få den unge stabiliseret og efterfølgende ind i et konstruktivt forløb i åbent regi.

Behandling i sikret institution

Ser man på effekterne af den del af opholdet, der strækker sig udover de første måneder, er billedet mere broget. Der er eksempler på forløb, som efter den første korte motivationsfase forekommer at være uden indhold og nye perspektiver. Her har de unge så at sige blot stået standby i venteposition til en institutionsplads i åbent regi. Der er enkelte lange forløb, som viser gode resultater, men for at give perspektiv til et længerevarende behandlingsforløb forudsættes større professionel indsigt i behandling, end det, de sikrede afdelinger som hovedregel har udbudt. Det er således spørgsmålet om rammerne for at varetage egentlig behandling er tilstede. Evalueringen afdækker en række barrierer, for at dette kan ske:

De sikrede institutioners principielle grundlag er tvetydigt. Er anbringelser her

at betragte som straffeforanstaltninger? Eller sigter de mod at være socialpædagogiske foranstaltninger med et udviklingsperspektiv? Dette spørgsmål kan ikke og skal måske heller ikke afgøres på den foreliggende baggrund, men en forudsætning for at udvikle behandlingsperspektiver er, at de sikrede institutioner kan opleves af de unge som andet end blot sanktion.

Institutionernes fysiske rammer var et problem ved evalueringens påbegyndelse. Flere af institutionerne forekommer mindre egnede til behandling, fordi de fysiske rammer, bygningerne og deres indretning, har karakter af fængsel. Problemer af denne type var dog i stor udstrækning løst ved evalueringens afslutning.

Et andet og vedvarende problem er de øvrige opgaver, som varetages på de sikrede afdelinger. I sagens natur kommer og går unge i varetægtsurrogat ikke på planlagte eller blot forudsigelige tidspunkter. Det er vanskeligt for ikke at sige umuligt at pege på en måde, hvorpå opgaven med at have unge i varetægtsurrogat kan varetages, uden at forstyrre en stabil og udviklingsrettet rytme i en afdeling. Det taler for, at opgaven med længerevarende behandling bør foregå i særlige bygninger eller afdelinger.

En anden barriere for, at behandling kan finde sted er, at nødvendige kompetencer angiveligt ikke findes i tilstrækkeligt omfang. Det gælder kompetencer i forhold til undervisning, afvæjning af misbrugere, samt afhjælpning af psykologiske og psykiatriske problemer. Forklaringen ligger bl.a. i, at der er tale om en decentral opgaveløsning med fire forskellige institutioner. Hertil kommer institutionernes traditioner og manglende erfaring i behandling, som ligeledes kan udgøre en barriere for at udvirke behandling. Der er eller var ikke nogen tradition for behandling på de sikrede institutioner. Der er imidlertid forskellige udviklinger på de fire institutioner, som bringer institutionerne tættere på at kunne tilbyde de unge behandling.

SOCIAL
FORSKNINGS
INSTITUTTET

telefon 3348 0946
fax 3348 0833
e-mail library@sfi.dk
web www.sfi.dk